

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Черниш Юрій Петрович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ЯК ЕЛЕМЕНТА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОНТРАБАНДИ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ	553
Якимович Роман Іванович ВСТАНОВЛЕННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ ЯК КОМПЛЕКСНА ФОРМА ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	554

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЦИВІЛЬНОГО ТА СІМЕЙНОГО ПРАВА

Харитонов Євген Олегович САМОЗАХИСТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ: ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД	557
Давидова Ірина Віталіївна ПРИВАТИЗАЦІЯ ЧИ КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ: ЩО ОБРАТИ?	559
Мінченко Райса Миколаївна, Мінченко Дар'я Анатоліївна ДЕЩО ПРО ПРОЦЕДУРУ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ ...	561
Некіт Катерина Георгіївна ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ТИМЧАСОВОЇ ВЛАСНОСТІ У ЦИВІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ	564
Сафончик Оксана Іванівна ОКРЕМІ АСПЕКТИ ПРЕДСТАВНИЦТВА ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	566
Бабич Ірина Григорівна ДИСТРИБУТИВНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	568
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ КРЕДИТНОГО СТРАХУВАННЯ У КРАЇНАХ ЄВРОПИ	571
Глиняна Катерина Михайлівна ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ КАТЕГОРІЙ «ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ» І «ПРАВОВА ОХОРОНА» ПРАВ ДИТИНИ	572
Завальнюк Сергій Володимирович ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ІНВЕСТИТОРІВ БУДІВНИЦТВА: АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВСТВА І СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	576
Калітенко Оксана Михайлівна ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОЦЕДУРИ УСИНОВЛЕННЯ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	578
Кривенко Юлія Василівна ОСОБЛИВОСТІ УКЛАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ДОГОВОРІВ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	581
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЯТИВНОЇ ФУНКЦІЇ ПРАВА ВЛАСНОСТІ	583
Омельчук Олександр Сергійович ВПЛИВ РИМСЬКОГО ПРАВА НА ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУТУ ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ	586
Orzikh Yurii Hennadiiovych THE NOTION OF "COURT" UNDER EU REGULATIONS AND ITS FUTURE IMPACT ON UKRAINIAN LAW	587
Павлова Вікторія Георгіївна ДОГОВІР ЯК ПІДСТАВА ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ	590
Токарева Віра Олександрівна ДО ПИТАННЯ РЕПУТАЦІЇ У МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	591
Фасій Богдан Володимирович ЗНАЧЕННЯ РОЗСУДУ ПРИ РЕГУЛЮВАННІ ЦИВІЛЬНИХ ВІДНОСИН	594
Chanysheva Alina Rashidivna CONCERNING THE DEFINITION OF AUXILIARY AND ADDITIONAL OBLIGATIONS IN THE CONTENT OF OBLIGATORY RELATIONS	596
Білоус Денис Васильович ПОНЯТТЯ НЕСПРАВЕДЛИВІ УМОВИ ДОГОВОРУ: ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА АМЕРИКАНСЬКОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ПРАВА	598
Ващак Владислав Анатолійович ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ БОТІВ ДЛЯ ТОРГІВЛІ КРИПТОВАЛЮТАМИ ...	600
Дворнікова Анна Юріївна АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ ЗА ВИМОГАМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	602
Колісниченко Сергій Васильович ДО ПИТАННЯ ДОГОВІРНИХ КОНСТРУКЦІЙ У СФЕРІ БУДІВНИЦТВА АВТОМОБІЛЬНИХ ДОРІГ	605

2. Is AI Trading Legal? Uncovering the Truth for Investors. URL: <https://medium.com/@seo-info/is-ai-trading-legal-uncovering-the-truth-for-investors-7cdabbde3da2>
3. 5 Best AI Crypto Trading Bots You Need to Know About. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/5-best-ai-crypto-trading-bots-you-need-know-blockchaincouncil-e8lcc>
4. AI Cryptocurrency Trading Bots and International Laws. URL: <https://www.internetlawyer-blog.com/ai-cryptocurrency-trading-bots-and-international-laws/>
5. AI Crypto Trading Bots: Navigating State, Federal, and International Laws. URL: <http://www.internetlawyer-blog.com/ai-crypto-trading-bots-navigating-state-federal-and-international-laws/>

Ключові слова: криптовалюта, штучний інтелект, правове регулювання, торгові боти.
Keywords: cryptocurrency, artificial intelligence, legal regulation, trading bots.

Дворнікова Анна Юріївна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри цивільного права*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УСУНЕННЯ ПЕРЕШКОД У КОРИСТУВАННІ ТА РОЗПОРЯДЖЕННІ ЗЕМЕЛЬНИМИ ДІЛЯНКАМИ ЗА ВИМОГАМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

В умовах останніх змін, що відбуваються та стосуються функціонування органів місцевого самоврядування в Україні, у тому числі які пов'язані з проведенням всеохоплюючої інвентаризації земель в межах населених пунктів, значно почастишали випадки ініціювання судових проваджень щодо усунення перешкод у користуванні та розпорядженні земельними ділянками.

За результатом проведеного аналізу можливо виокремити та детально проаналізувати одну з головних проблем, що виникла під час розгляду спорів з усунення перешкод у користуванні та розпорядженні земельними ділянками та яка безпосередньо пов'язана з проведенням інвентаризації земель органами місцевого самоврядування.

Частиною 2 статті 79-1 Земельного кодексу України визначено, що «формування земельних ділянок здійснюється: у порядку відведення земельних ділянок із земель державної та комунальної власності; шляхом поділу чи об'єднання раніше сформованих земельних ділянок; шляхом визначення меж земельних ділянок державної чи комунальної власності за проектами землеустрою щодо впорядкування територій населених пунктів, проектами землеустрою щодо впорядкування території для містобудівних потреб, проектами землеустрою щодо приватизації земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ та організацій; шляхом інвентаризації земель у випадках, передбачених законом; за проектами землеустрою щодо організації території земельних часток (паїв); за затвердженими комплексними планами просторового розвитку території територіальних громад, генеральними планами населених пунктів, детальними планами території» [1].

Також частина 1 статті 35 Закону України «Про землеустрій» встановлює, що «інвентаризація земель проводиться з метою встановлення місця розташування об'єктів землеустрою, їхніх меж, розмірів, правового статусу, виявлення земель, що не використовуються, використовуються нерационально або не за цільовим призначенням, виявлення і консервації деградованих сільськогосподарських угідь і забруднених земель, встановлення кількісних та якісних характеристик земель, необхідних для ведення Державного земельного кадастру, виявлення та виправлення помилок у відомостях Державного земельного кадастру, здійснення державного контролю за використанням та охороною земель і прийняття на їх основі відповідних рішень органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування» [2].

При цьому слід зауважити, що така технічна документація пов'язана з інвентаризацією земель державної або комунальної власності, має бути затверджена Верховною Радою Автономної Республіки Крим, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, органом виконавчої влади, органом місцевого самоврядування, які є уповноваженими розпоряджатися такими земельними ділянками.

Таким чином, з положень Земельного кодексу України та Закону України «Про землеустрій» слідує, що головною метою проведення інвентаризації земельних ділянок є встановлення дійсного місця розташування таких об'єктів землеустрою, визначення їх меж, розмірів та правового статусу.

Серед іншого в процесі проведення інвентаризації земель встановлюються фактичні обставини щодо наявності або відсутності документів на такі земельні ділянки та визначається дійсний перелік об'єктів, які не були передані в власність або користування.

Фактично здійснення інвентаризації земельних ділянок покликано встановити наявність та обсяг прав на такі земельні ділянки.

Одним із важливих етапів технічної інвентаризації є внесення відомостей про державну реєстрацію земельної ділянки до Державного земельного кадастру на підставі документації з технічної інвентаризації, яку часто ототожнюють із реєстрацією речових прав на таку ділянку та трактують як набуття речових прав.

Як наслідок, органи місцевого самоврядування, або діюча в інтересах таких в порядку представництва прокуратура, на етапі присвоєння кадастрових номерів та внесення відомостей щодо земельних ділянок до Державного земельного кадастру, звертаються до судових установ, посиляючись на порушення речових прав на такі земельні ділянки, та вимагають усунення перешкод у користуванні і розпорядженні землями.

Однак, зазначені вимоги є передчасними та не можуть бути вирішеними у судовому порядку.

Наведене пов'язано з тим, перш за все, що «технічна документація із землеустрою щодо проведення інвентаризації земельних ділянок – це сукупність технічних завдань, пояснювальних записок, текстових та графічних матеріалів, погоджених та затверджених в установленому законом порядку, на підставі яких органи виконавчої влади або органи місцевого самоврядування реалізують власну компетенцію, приймаючи рішення про віднесення земель до відповідної категорії у разі виявлення при проведенні інвентаризації земель державної та комунальної власності земель, не віднесених до тієї чи іншої категорії». Зазначена правова позиція сформована у постанові Верховного Суду від 21.12.2020 р. у справі № 0640/4231/18 [3].

У постанові Великої Палати Верховного Суду від 11.09.2019 р. у справі № 924/174/18 також вказано на те, що «проект технічної документації земельної ділянки не визначений законом як підстава набуття права на земельну ділянку і не є правовстановлюючим документом» [4].

Відтак, за своїм змістом та правовими наслідками технічна документація з інвентаризації земель не є правовстановлюючою документацією та не має наслідком автоматичне виникнення права власності на такі об'єкти нерухомості.

По-друге, нерідко виникають випадки, коли на адресу судів звертаються органи місцевого самоврядування із вимогами щодо усунення перешкод у користуванні та розпорядженні земельними ділянками всупереч тому, що на дату подання позовної заяви документація із технічної інвентаризації таких не є затвердженою у встановленому законом порядку.

У вищенаведених випадках такі позивачі посиляються на факт внесення відомостей до Державного земельного кадастру щодо земельної ділянки та ототожнюють наведене із реєстрацією речового права на таку. При цьому, часто органами місцевого самоврядування ігнорується та обставина, що до моменту проходження процедури затвердження технічної документації з інвентаризації та внесення відомостей щодо земельної ділянки до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, відомості щодо такої ділянки та її основні характеристики можуть змінюватися.

Також не виключаються обставини та можливості внесення змін до показників площі та меж земельної ділянки, визначення її цільового призначення, можливість її об'єднання з іншою ділянкою та зміни кадастрового номера.

Таким чином, з наведеного вбачається, що сама по собі обставина присвоєння кадастрового номера земельній ділянці та внесення відомостей щодо характеристик такої до Державного земельного кадастру, за умови незатвердження органом місцевого самоврядування технічної документації, не є тотожною процесу набуття речових прав на таку земельну ділянку та, як наслідок, не дає підстави стверджувати про їх порушення.

Наведене підтверджує позицію щодо недоцільності звернення органів місцевого самоврядування до судових установ із позовними заявами за умови відсутності затвердженої у встановленому законом порядку технічної документації з інвентаризації та проведеної державної реєстрації речових прав на такі земельні ділянки.

Фактично такі дії щодо передчасного звернення до суду можна розцінювати у якості зловживання наявними правами органами місцевого самоврядування та безпідставне ототожнення обставин щодо внесення відомостей до Державного земельного кадастру із набуттям прав та такі земельні ділянки та визначення їх основних характеристик.

Станом на сьогодні в ході розгляду цивільних справ за вищенаведеними вимогами органів місцевого самоврядування, пред'явлення вимог щодо усунення перешкод у користуванні та розпорядженні земельними ділянками вважається передчасним способом захисту та свідчить про відсутність спору між сторонами.

У якості висновку слід резюмувати, що учасникам проваджень варто детально досліджувати обставини справи та перевіряти умови формування земельних ділянок, адже внесення відомостей щодо таких до Державного земельного кадастру та присвоєння кадастрових номер земельним ділянкам не є тотожним процесом реєстрації речових прав на такі об'єкти та внесенню відомостей щодо земельних ділянок до Державного реєстру речових прав.

Список використаних джерел

1. Земельний кодекс України : Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3–4. Ст.27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#n1969>
2. Про землеустрій : Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#n3>
3. Постанова Верховного Суду від 21 грудня 2020 року у справі № 0640/4231/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/93666524>
4. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 11.09.2019 року у справі № 924/174/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/84275099>

Ключові слова: право власності, усунення перешкод у користуванні та розпорядженні майном, земельна ділянка, державна реєстрація, технічна інвентаризація.

Keywords: property right, removal of obstacles to the use and disposal of property, land plot, state registration, technical inventory.